

Een conversatie tussen Suzanne Wolff (zakelijk leider Neflac) en Wieke Karsten (bestuurslid NFG en docent bij Neflac) ter voorbereiding op de Regiogespreken herfst 2015.

Suzanne: Gegeven het afnemend aantal muziekscholen, kortere lessen, minder geld voor alles... waarom zou iemand nog fluitdocent willen worden?

Wieke: Tja, het is en blijft natuurlijk een prachtig beroep. Maar de vraag is al interessant; willen conservatoriumstudenten wel fluitdocent worden? Ze willen vooral fluit spelen en muziek maken. Weinig startende conservatoriumstudenten hebben een duidelijk idee van hoe de beroepspraktijk eruit ziet. Studenten maken nauwelijks kennis met de beroepspraktijk van docenten in Nederland en, laten we eerlijk zijn, op conservatoria staat lesgeven als beroep nog steeds niet erg hoog in het vaandel.

Suzanne: Even ingaan op fluitdocent worden. Met mijn grootwinkelbedrijf verleden (Albert Heijn, Etos, The Body Shop) doet het mij denken aan het beroep van verkoopster dat in de jaren '80 van de vorige eeuw enorm daalde in status. Voor die tijd maakte je bewust de keuze om in een winkel te gaan werken. Je begon als leerling verkoopster, klom op naar verkoopster, 1^e verkoopster, hoofdverkoopster, afdelingschef etc. Maar door de bezuinigingen en opkomst van de discounters moest alles goedkoop, mocht personeel niets kosten en werd iedereen vanaf dag 1 op de klanten losgelaten. Het werd bijna: 'als je geen opleiding hebt kan je nog altijd verkoopster worden'. Niets is minder waar. Verkoopster is een vak waar liefde voor de klant bovenaan staat en je donders goed moet weten wat en hoeveel je aan iemand kunt verkopen. Winkels met een goede bedrijfsleider die haar/zijn vak verstaat en tijd en aandacht geven aan de opleiding van personeel steken met kop en schouders boven andere winkels uit.

Ik zie direct de parallel naar fluitdocent worden. Het zou een bewuste keuze moeten zijn om les te gaan geven en hier vervolgens in opgeleid worden. Het is om de dooie dood niet eenvoudig om iemand op een goede en leuke wijze te leren fluitspelen. En niet voor een korte periode, maar leerlingen jarenlang boeien, vasthouden, vooruitgang realiseren.

En dan maar meteen de volgende vraag: waarom zou een leerling eigenlijk fluit willen spelen?

Wieke: waarom zou je *geen* fluit gaan spelen? Ik kan geen argument bedenken tegen de fluit ten opzichte van andere instrumenten. Behalve dat er in orkesten niet zoveel van nodig zijn. Vaak wordt gezegd dat kinderen minder muziek maken dan vroeger, bijvoorbeeld omdat ouders het minder belangrijk vinden of omdat er geen muziekonderwijs meer is op de lagere school. Met andere woorden: vroeger was het beter. Dat is niet mijn persoonlijke ervaring: in mijn klas (ik ben opgegroeid in de Achterhoek) was ik een van de weinigen die een instrument bespeelde. En op de lagere school hadden we überhaupt geen muziek. We zongen alleen de verplichte uit het hoofd geleerde psalm op maandagochtend. Hoe tegenwoordig het gemiddelde kind in aanraking komt met muziek en vervolgens een instrument wil bespelen hangt vermoedelijk vooral af van het hart voor muziek bij de ouders.

Denk je dat de fluit minder populair is dan andere instrumenten? Dat leerlingen vaak voor een ander instrument kiezen?

Suzanne: Tsja... ik zou me kunnen voorstellen dat mensen die weinig ervaring met het instrument hebben het als een enigszins kleurloos instrument met weinig eigen identiteit ervaren. Zie je hoe voorzichtig ik me uitdruk?

Sinds Neflac ben ik van de ene verbazing in de andere gevallen over de rijkdom aan klanken die een fluit kan voortbrengen. En heb ik voor het eerst een bas- en een contrabasfluit gezien. Ik kan je verzekeren, ik ben geen uitzondering. Het merendeel van ons concertpubliek, en dan heb ik het natuurlijk niet over de fluitisten die in de zaal zitten, heeft ook nog nooit een grote fluit gezien. Ik vermoed dat bij een willekeurige steekproef 'wat betekent de dwarsfluit voor jou?' de antwoorden niet veel verder reiken dan: mooi in een orkest, hoort in een harmonie en fanfare, Berdien Stenberg, Thijs van Leer.

Misschien dat weinig jongens fluit gaan spelen omdat het gezien wordt als een meisjes instrument? Ik hoorde laatst van een jonge fluitiste, die ergens met een groepje vrouwelijke fluitisten liep, dat achter hun rug gezegd werd: 'O, dat zijn fluitmeisjes'.

Wat denk jij dat er moet gebeuren om de fluit meer kleur en identiteit te geven zowel binnen als buiten de fluitwereld? Het is een geweldig instrument. En het dubbel en dwars waard dat het de waardering krijgt die het verdient! Moet er wel iets gebeuren...

Wieke: Ik zat laatst in de trein en luisterde een gesprek af tussen twee jongetjes van 13 jaar. Ze kenden zoveel internationale topvoetballers van naam en in welke club ze speelden! En ze hadden zo'n duidelijke mening over de capaciteiten van elke voetballer! Een uitdaging om dan de parallel naar fluit te trekken. De fluitwereld is zo klein, een leerling op een muziekschool kent vaak alleen zijn eigen docent en soms een paar andere leerlingen. Hoe leren ze die prachtige fluittoon kennen? Hoe komen ze achter het bestaan van al dat geweldige repertoire? Van topfluitisten? Of symfonieorkesten? Of Greg Pattillo? Of Piazzolla? Voelen leerlingen dat ze onderdeel zijn van een prachtige grote wereld? Een wereld van dwarsfluit en een wereld van muziek?

Ik vermoed dat als de wereld rond voetbal net zo klein zou zijn als de wereld rond de dwarsfluit, voetbalverenigingen met een vergelijkbaar ledenverlies te kampen zouden hebben...

Suzanne: Daar wil ik toch nog even op reageren. De fluitwereld is misschien klein, maar de muzikwereld is mega groot en bij de jeugd is er veel aandacht voor muziek. Daar liggen kansen! Langs mijn huis komen 's ochtends fietsende schoolkinderen en ik hoor veel keiharde muziek. Muziek leeft dus wel degelijk. Ook op TV is de laatste jaren veel aandacht voor muziek met programma's als Holland's got talent – Idols - Orkest van Nederland – Maestro - Bloed,Zweet en Snaren etc. En dan natuurlijk het lange termijn programma Meer muziek in de klas. Wat doet de fluitwereld bijvoorbeeld met dit laatste programma? Kunnen we hier een actieve rol in spelen, een plek innemen?

Er zijn fluitdocenten die heel stimulerend zijn in hun eigen regio. Geweldig! Laten we de krachten bundelen en eraan werken dat fluit op lokaal, regionaal en nationaal niveau een levend en levendig instrument is met een eigen identiteit en een breed scala aan mogelijkheden. Laten we Nederland verrassen!

Suzanne Wolff en Wieke Karsten
September 2015